

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Кафедра соціології та політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

_____ **А. П. Гетьман**

«____» _____ **2020 р.**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ»**

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Ступінь вищої освіти – доктор філософії

Галузь знань – 08 «Право» / 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 081 «Право»/ 293 «Міжнародне право»

Харків 2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «**Педагогіка та психологія вищої школи**»: галузь знань 08 «Право» / 29 «Міжнародні відносини», спеціальність 081 «Право» / 293 «Міжнародне право», освітньо-кваліфікаційний рівень – третій (освітньо-науковий)

Розробники:

Погрібна Вікторія Леонідівна – професор кафедри соціології та політології, доктор соціологічних наук, професор, **Требін Михайло Петрович** – завідувач кафедри соціології та політології, доктор філософських наук, професор; **Сахань Олена Миколаївна** – доцент кафедри соціології та політології, кандидат соціологічних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри соціології та політології протокол № 1 від 1 вересня 2020 р

Завідувач кафедри соціології та політології

М.П. Требін

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» є нормативною частиною програми підготовки аспірантів.

Дана Робоча програма визначає дидактичну структуру і тематичну карту навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» відповідно до навчального плану та робочого навчального плану Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, навчально-методичного та інформаційного забезпечення навчальної дисципліни, обсягу навчання, форми й засобів поточного і підсумкового контролю знань аспірантів.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» є формування у аспірантів педагогічних та психологічних компетенцій, які забезпечують ефективне вирішення наукових, освітніх та особистісних проблем професійної діяльності у закладі вищої освіти (ЗВО) через вивчення методологічних принципів та базисних стратегій організації й розвитку сучасної вищої юридичної освіти в Україні, оволодіння традиційними та інноваційними технологіями навчально-виховного процесу і методикою організації науково-дослідної роботи студентів, способами та методами міжособистісної та ділової взаємодії, формування навичок самовдосконалення педагогічної майстерності, організації професійного й особистісного розвитку, запобігання конфліктів та професійних деформацій.

Навчальна дисципліна «Педагогіка та психологія вищої школи» входить до ядра освітньо-професійної програми підготовки аспірантів. Її вивчення сприяє набуттю майбутніми викладачами вищої школи знань базового понятійного апарату, методологічних основ та методів педагогіки і психології вищої школи; основних напрямків, закономірностей та принципів функціонування системи вищої освіти; нормативних документів, які відображають зміст навчання; специфіки педагогічної діяльності у ЗВО та психологічні основи педагогічної майстерності викладача; психолого-педагогічних особливостей взаємодії викладачів і студентів; основ

педагогічного керівництва самостійною роботою студентів; форм і методів організації виховної роботи; принципів функціонування наукового комунікативного простору.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни відповідно до її знаннєвої компоненти і дидактичної структури є:

– теоретична і практична підготовка аспірантів з актуальних питань розвитку вищої освіти як структурного компонента педагогічної системи, принципів побудови навчально-методичного комплексу дисциплін, особливостей учбово-пізнавальної діяльності студентів та ролі психологічних чинників у взаємодії «викладач-студент»;

– формування у майбутніх викладачів вищої школи компетентностей, що забезпечують раціональне та критичне оцінювання результатів педагогічної діяльності; проведення основних видів навчальних занять; комунікативної взаємодії в професійному науково-педагогічному середовищі; запобігання міжособистісних конфліктів; попередження професійних деформацій;

– формування і розвиток у майбутніх фахівців вміння: розробляти типову освітньо-професійну програму підготовки студентів; реалізовувати компетентнісний підхід у навчанні, використовувати сучасні методи та технології навчання та виховання студентів; проектувати та реалізовувати в навчальному процесі різноманітні форми навчальних занять та позааудиторної роботи студентів; розробляти навчально-методичне забезпечення освітнього процесу; встановлювати ефективні відносини з усіма учасниками освітнього процесу та запобігати конфліктам тощо.

При вивченні навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» у аспірантів мають бути сформовані такі *предметні компетентності*, як: знання базового понятійного апарату, методології та методів педагогіки і психології вищої школи; знання нормативно-правових основ, закономірностей та принципів функціонування вищої освіти в Україні; розуміння пріоритетних напрямків державної освітянської політики в

Україні; вміння використовувати можливості Болонського процесу для інтеграції української вищої школи до європейської системи вищої освіти; розуміння специфіки становлення, функціонування та вдосконалення юридичної освіти в Україні; знання змісту вищої освіти та його компонентів, структурно-логічної схеми підготовки фахівців у вищій школі; знання структури типової освітньо-професійної програми підготовки студентів та складових освітньо-кваліфікаційної характеристики сучасного фахівця-юриста; володіння навичками оформлення навчально-методичної документації кафедри, складання учбових планів, навчальних програм, робочих планів навчальних дисциплін; вміння проводити самодіагностику особистісних рис та професійних якостей викладача вищої школи; розуміння специфіки підготовки і застосування підручників, навчальних і навчально-методичних посібників у вищій освіті; навички створення наукових і навчальних текстів; розуміння сутності педагогічних технологій та способів організації модульного навчання; знання основних методик підготовки і проведення лекції, семінарського та лабораторно-практичного заняття як організаційних форм навчально-пізнавальної діяльності студентів; розуміння креативних можливостей використання активних та інноваційних методів навчання; знання основних видів та форм педагогічного контролю у вищій школі; розуміння природи процесів психічної регуляції діяльності студентів та викладачів; розуміння основних проявів функціональних станів суб'єктів вищої школи; розуміння специфіки дії гуманістичної, когнітивної, поведінкової та діяльнісної теорій особистості в психології вищої школи; знання структури та функцій Я-концепції студента та викладача; розуміння специфіки та механізму формування соціальних установок, стереотипів та упереджень студентів та викладачів; знання умов та чинників успішної адаптації студентів до навчання у ЗВО; розуміння механізмів міжособистісної взаємодії суб'єктів вищої школи, достоїнств та недоліків основних стилів педагогічного спілкування; знання найбільш поширених моделей поведінки викладача в спілкуванні зі студентами; вміння

застосовувати психологічні методи врегулювання відносин в системі «студент-викладач»; знання системи об'єктивних та суб'єктивних причин педагогічних конфліктів; розуміння сутності стратегій (моделей, стилів) поведінки учасників педагогічного конфлікту; вміння запобігання і вирішення педагогічного конфлікту; знання об'єктивних та суб'єктивних чинників особистісного зростання викладачів та траєкторії їх професійного розвитку; розуміння природи виникнення та основних проявів професійних деформацій викладачів; володіння навичками використання психологічних методів діагностики та корекції професійних деформацій викладачів.

Формування предметних компетентностей навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» має сприяти досягненню результатів навчання майбутніх викладачів вищої школи, передбачених нормативною частиною програми підготовки аспірантів.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Аспірантура

(денна/заочна форма навчання)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни
		денна/заочна форма навчання
Кількість кредитів: 2	Галузь знань – 08 «Право»/29 «Міжнародні відносини» (шифр і назва) Спеціальність – 081 «Право» / 293 «Міжнародне право» (шифр і назва) Рівень освіти: третій (освітньо-науковий)	Нормативна
Модулів: 2		Рік підготовки: 2-й
Загальна кількість годин: 120		семестр
Тижневих годин: 12 аудиторних: 4 самостійної роботи: 8		3-й
		Лекції
		30 год.
		Практичні заняття
	10 год.	
	Самостійна робота	
	80 год.	
	Вид контролю: <i>поточний контроль</i> знань на семінарських заняттях; <i>підсумковий контроль</i> знань: залік	

2. ТЕМАТИЧНА КАРТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

III-й семестр 2020/2021 н. р.

лекції – 30 години;

семінарські заняття – 10 годин;

консультації – 2 години.

2.1. Аспірантура

(денна/заочна форма навчання)

№ п/п	Календарні строки	Модуль №. Назва /Тема лекції, практичного /семінарського заняття, консультації	Аудиторні заняття /контактні/ (кількість годин)				Форми та засоби поточного та підсумкового контролю
			Лекції	Практичні/семінарські заняття	Консультації (групові)	Інші види занять	
1.	05.10.-09.10. 2020 р.	Модуль №1. «Педагогіка вищої школи» «Статус педагогіки та психології вищої школи» (проф. Требін М.П.). Лекція.	2				
2.	05.10.-09.10. 2020 р.	«Вища освіта як соціокультурний інститут» (проф. Требін М.П.). Лекція.	2				
3.	12.10.-16.10. 2020 р.	«Особливості розвитку сучасної вищої юридичної освіти» (проф. Требін М.П.). Лекція.	2				
4.	12.10.-16.10. 2020 р.	«Зміст та державні стандарти вищої освіти» (проф. Требін М.П.). Лекція.	2				
5.	19.10.-23.10. 2020 р.	«Сутність та принципи процесу навчання у вищій школі» (проф. Требін М.П.). Лекція.	2				
6.	19.10.-23.10. 2020 р.	«Форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів, методи та види навчання» (проф. Требін М.П.). Лекція.	2				

7.	26.10.-30.10. 2020 р.	«Викладання у вищій школі» (проф. Требін М.П.). Семінарське заняття.		2			Диспут
8.	26.10.-30.10. 2020 р.	«Активні та інноваційні способи навчання» (проф. Требін М.П.). Лекція.	2				
9.	02.11.-06.11. 2020 р.	«Основи педагогічного контролю у вищій школі» (проф. Требін М.П.). Лекція.	2				
10.	02.11.-06.11. 2020 р.	«Педагогічні технології» (проф. Требін М.П.). Семінарське заняття.		2			Індивідуальні опитування; портфоліо
11.	09.11.-13.11. 2020 р.	Модуль №2. «Психологія вищої школи» «Психологія вищої школи як галузь психології» (проф. Погрібна В.Л.). Лекція.	2				
12.	09.11.-13.11. 2020 р.	«Функціональні психічні стани суб'єктів вищої школи» (проф. Погрібна В.Л.). Лекція.	2				
13.	16.11.-20.11. 2020 р.	«Психологія особистості студента і викладача» (проф. Погрібна В.Л.). Лекція.	2				
14.	16.11.-20.11. 2020 р.	«Формування та розвиток особистості студента» (проф. Погрібна В.Л.). Лекція.	2				

15.	23.11.-27.11. 2020 р.	«Психологія міжособистісної взаємодії студентів та викладачів» (проф. Погрібна В.Л.). Лекція.	2				
16.	23.11.-27.11. 2020 р.	«Міжособистісні конфлікти у вищій школі» (проф. Погрібна В.Л.). Лекція.	2				
17.	30.11.-04.12. 2020 р.	«Професійна кар'єра та професійні деформації викладачів» (проф. Погрібна В.Л.). Лекція.	2				
18.	30.11.-04.12. 2020 р.	«Психологія особистості студента і викладача» (проф. Погрібна В.Л.). Семинарське заняття.		2			Індивідуальні опитування; ділова гра
19.	07.12.-11.12. 2020 р.	«Формування та розвиток особистості студента» (проф. Погрібна В.Л.). Семинарське заняття.		2			Індивідуальні опитування; презентації
20.	07.12.-11.12. 2020 р.	«Психологія міжособистісної взаємодії студентів та викладачів» (проф. Погрібна В.Л.). Семинарське заняття.		2			Прес-конференція
21.	Згідно з розкладом сесії				2		
22.	Згідно з розкладом сесії					6	залік

3. ДИДАКТИЧНІ ПРИНЦИПИ, ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ

3.1. Принципи дидактики.

- використання *компетентнісного підходу* слугує формуванню у аспірантів цілісної системи знань і відповідних компетентностей щодо особливостей професії педагога в умовах розвитку сучасної вищої освіти, що має сприяти

вихованню у майбутніх викладачів вищої школи здатності раціонально і критично оцінювати методологічні засади процесу навчання та робити усвідомлений вибір щодо організаційних форм та методів навчання, оптимізації навчально-пізнавальної діяльності студентів;

- **орієнтація освітньої діяльності на результати навчання**, їх систематичний моніторинг і самооцінку при освоєнні навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» має демонструвати розуміння майбутніми викладачами ВНЗ актуальних проблем педагогіки та психології вищої школи, знання побудови системи вищої освіти в Україні та напрямів її розвитку; вміння здійснювати критичний і системний аналіз проблем реформування вищої освіти в сучасному світі; характеризувати пріоритетні напрямки державної освітянської політики в Україні та особливості розвитку вищої юридичної освіти в Україні; інтерпретувати зміст освіти як одного з основних структурних компонентів педагогічної системи і результат учбової діяльності; розуміти та пояснювати сутність психолого-педагогічних, організаційно-методичних явищ і процесів у вищому навчальному закладі; виявляти функціональні психічні стани суб'єктів вищої школи; демонструвати навички застосування обраних методів підтримання працездатності студентів та викладачів; оцінювати ефективність різних психолого-педагогічних форм освітньої взаємодії зі студентами, а також засобів забезпечення ефективного управління студентською аудиторією; розробляти ефективні напрямки профілактики та корекції несприятливих психічних станів суб'єктів вищої школи; визначати вікові та індивідуально-типологічні особливості професійного та особистісного становлення студентів; вміти розробляти та проводити навчальне заняття із використанням сучасних технологій навчання, інноваційних форм організації заняття;

- використання принципу **дидактичної спіралі** дає можливість аспірантам поетапного ознайомлення з темами навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» відповідно із Програмою курсу, з урахуванням

наявного у них під час навчання у ВНЗ досвіду; закріплення отриманих знань в ході самостійного доопрацювання курсу та виконання домашніх завдань, що перевіряються на семінарських заняттях, написання контрольних робіт та ін., що створює передумови для наукового узагальнення у подальшій науково-педагогічній діяльності;

- принцип **фундаментальності** й **професійної спрямованості** змісту, методів і форм навчання сприяє правильному співвіднесенню орієнтації на широку ерудицію й вузьку спеціалізацію, фундаментальність і технологічність, як в процесі підготовки, так і в результатах навчання, успішного загального розвитку й розвитку спеціальних професійних здібностей особистості;

- **академічна свобода учасників** освітнього процесу визначає самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, встановлених законом;

- **мотиваційне забезпечення освітньої діяльності** формується на основі створення можливостей самореалізації учасників навчального процесу реалізується через такі методи та *прийоми мотивації*, як: комунікативна атака, доказ та переконування, сугестія (навіювання), метод долання перешкод, метод делегування, метод закріплення позитивного враження спонукає до активності особистості та визначає її прагнення до дії;

- **модуляризація і тематизація** (упорядкування певної проблеми, стислий виклад її змісту, основне положення) навчального процесу, що полягає в побудові програми курсу і послідовному його викладанні, в якій всі компоненти навчальної дисципліни мають однаковий або стислий вимір, забезпечує необхідну динаміку освітнього процесу, робить його більш гнучким і керованим, дозволяє оперативно запроваджувати інноваційні технології в навчанні. Цей принцип складається з системи специфічних

дидактичних принципів (системності, структуризації, проблемності, варіативності, адаптивності, реалізації зворотного зв'язку), які виступають в якості регулятивних норм практики та грає роль нормативного каркасу процесу навчання;

- використання **трансферно-накопичувальної системи кредитів** (Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система – ЄКТС) – одиниці вимірювання обсягу навантаження аспіранта, яка застовується для оцінювання визначених (очікуваних) результатів навчання з певного предмету чи виду освітньої діяльності, обліковується в кредитах та демонструється аспірантам на початку вивчення навчальної дисципліни в таблиці «Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни» із вказівкою про те, що саме виставляється в заліково-екзаменаційну відомість. ЄКТС використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувача освітнього ступеня доктора філософії;

- **принцип партнерства** передбачає активне включення аспіранта в пошукову навчально-пізнавальну діяльність, організовану на основі позитивної мотивації шляхом забезпечення діалогового спілкування аспіранта з викладачем в процесі отримання нових знань. Принцип партнерства, як інноваційна форма діалогічної взаємодії, будується на основі взаємин викладача і аспіранта як незалежних особистостей задля досягнення загальних цілей, що реалізуються в спільній діяльності на принципах рівності, добровільності, рівнозначні і додатковості учасників освітнього процесу, передбачає організацію спільної діяльності шляхом досягнення педагогічного консенсусу, реалізацію професійних інтересів суб'єктів професійної освіти засобами педагогічної підтримки з метою підвищення статусу здобувача освітнього ступеня доктора філософії, значимості його особистого внеску у вирішення спільних завдань, розвитку його особистісно-сміслової сфери.

3.2. Інноваційні технології.

Якісне викладання навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» передбачає застосування таких інноваційних технологій, як:

Проблемне навчання. Проблемний виклад навчального матеріалу здійснюється в *монологічному режимі* на лекціях (викладач ставить проблемні питання, вибудовує проблемні задачі і сам їх вирішує) та *діалогічному режимі* на семінарах (викладач ставить проблемні питання, вибудовує проблемні задачі, які вирішують аспіранти).

Аудіовізуальні технології. В ході лекційних та семінарських занять використовуються екранні та звукові посібники, що призначені для презентації зорової та слухової інформації (малюнки, таблиці, схеми, відеозаписи лекцій та проблемних ситуацій для ділових ігор тощо).

Контекстне навчання. Всі теми курсу викладаються за допомогою системи традиційних та інноваційних форм, методів і засобів навчання, коли послідовно акцентується предметний і соціальний зміст майбутньої фахової діяльності аспірантів.

Проектні технології. Застосовуються під час проведення ділових та рольових ігор, оскільки орієнтують аспірантів на створення певного інтелектуального продукту, а не на просте вивчення відповідної теми курсу.

3.3. Інтерактивні методи навчання.

Прес-конференція – один з інтерактивних методів навчання, який використовують для пробудження інтересу аудиторії до певної проблеми, активізації пізнавальної діяльності, самореалізації. Застосування даного методу навчання дозволяє розглянути проблему з різних сторін, обговорити точки зору різних людей, що допомагає більш повно ознайомитися з темою зустрічі. Прес-конференцію доцільно проводити на початку вивчення нової дисципліни, що пробуджує інтерес до її вивчення, або наприкінці курсу – тоді цей метод виступає підсумком роботи з вивчення предмету.

Рольові/ділові ігри – під час використання цього інтерактивного методу навчання розробляється модель конкретної ситуації, що має місце в реальній педагогічній практиці, викладач вказує на комплекс отриманих знань та практичних навичок, необхідних для її вирішення. Здобувачі освітнього ступеня доктора філософії попередньо вивчають пропоновану ситуацію, залучаючи різноманітні джерела інформації. Потім ситуація детально обговорюється на відповідних практичних заняттях, де викладач генерує запитання, фіксує відповіді, підтримує дискусію.

Метод «brain storming» («мозкового штурму») полягає в колективному пошуку оригінальних ідей, стимулює творчу активність команди, дозволяє кожному бути підключеним до діяльності та генерувати нові ідеї при великій кількості учасників. Під час вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» рекомендовано провести «мозковий штурм», наприклад, з питань пов'язаних з професією викладача закладу вищої освіти (ЗВО) або принципів процесу навчання у вищій школі тощо.

Метод «круглих столів», під час яких аспіранти разом з викладачем розв'язують пізнавальну проблему, що має декілька варіантів вирішення, кожен з яких претендує на істину.

Метод евристичної бесіди – це діалогічний метод творчої взаємодії викладача та аспірантів, що базується на розв'язанні проблемної задачі за допомогою основних і навідних запитань пошукового характеру для активізації пізнавальної активності майбутніх викладачів ВНЗ, спрямування їх пізнавального інтересу на самостійний пошук істини. Цей метод навчання передбачає, що викладач через поставлені запитання скеровує аспірантів на формування нових питань, висновків, правил, використовуючи наявні у них знання, спостереження.

Метод дискусії спрямований на підготовку рішень за участю широкого кола учасників, ознайомлення їх з поглядами один одного, виявлення різних точок зору, інтересів та їхні узгодження й поєднання. Це спільний пошук

оптимальних шляхів вирішення проблем, що спирається на результати практики і на її наукове осмислення. Як вид групової експертизи цей метод широко застосовується на практиці для обговорення проблем, шляхів їхнього вирішення, аналізу різних факторів і т.п.

Кейс-метод – це спеціально підготовлений навчальний матеріал, що містить структурований опис ситуацій, запозичених з реальної практики. Кейси (ситуаційні вправи) мають чітко визначений характер і мету. Кейс-метод застосовується для розв’язання конкретних випадків (ситуацій, історій, текстів, які називаються «кейсом») для спільного аналізу, обговорення або вироблення рішень аспірантами з певного розділу дисципліни, що вивчається. При цьому проблема чи ситуація або вже мала якість попереднє рішення, або її вирішення є необхідним, а тому вона потребує аналізу. Цей метод полягає в тому, що він одночасно відображає не тільки практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при вирішенні певної проблеми, має як навчальний, так і великий виховний потенціал з позиції формування особистісних якостей.

Портфоліо – це метод навчання, оцінювання і атестації, призначений для систематизації результатів самостійної роботи здобувачів освітнього ступеня доктора філософії, узагальнення, поглиблення і розширення знань, отриманих на аудиторних заняттях. Мета створення портфоліо – визначення динаміки значимих самоосвітніх результатів у цілому, забезпечення відстеження індивідуального прогресу аспіранта в широкому освітньому контексті, демонстрація його здібності до практичного застосування освітніх напрацювань. Види портфоліо: «робочий портфоліо», «шоукейс портфоліо» і «портфоліо для записів». Викладач, який виконує роль фасілітатора (помічника), допомагає у розвитку самооцінки та самоаналізу аспірантів, рефлексивному обговоренню продуктів їхньої діяльності. Результат цього методу залежить від роботи викладача, від його вміння позитивно ставитися до помилок аспірантів, толерантно спілкуватися з ними.

4. МЕТОДИ ПЕДАГОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль знань аспірантів здійснюється *за кожним модулем* Програми навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи».

Об'єктами поточного контролю є систематичність та активність роботи на лекціях, семінарських/практичних заняттях, відвідування відповідних форм навчального процесу, активність та рівень знань при обговоренні питань, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо;

- **усний контроль** (індивідуальний і фронтальний): відповіді за питаннями семінару, виступи з рефератами, есе, презентації з окреслених питань, портфоліо, кейс тощо;

- **письмовий контроль**: виконання контрольних та самостійних робіт, розв'язання тестових завдань; підготовка графічних робіт (таблиць, схем, діаграм); рецензування робіт одногрупників;

Враховується увага, старанність аспіранта, його реакція на запитання викладача та відповіді інших аспірантів, бажання взяти участь у роботі щодо доповнення, рецензування відповідей одногрупників, характер запитань викладачу, товаришам, загальний інтерес до пізнавальної діяльності, використання аспірантами **інноваційних методів** (портфоліо, кейс-технологій та ін.) під час виступів на семінарах та **методів самоконтролю** (уміння самостійно оцінювати свої знання, peer review тощо).

Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані аспірантом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з даної навчальної дисципліни.

5. ШКАЛА ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється в залікову відомість після складання аспірантом заліку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
			для екзамену за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ імені Ярослава Мудрого	для заліку
A	Відмінно – виконання, незначною помилкою	5	90 – 100	зараховано
B	Дуже добре – середнього рівня	4	80 – 89	
C	Добре – у цілому правильна робота		75 – 79	
D	Задовільно – непогано, але зі значною недоліків		70 – 74	
E	Достатньо – виконання задовольняє критерії	3	60 – 69	
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59	незараховано з можливістю повторного складання
F	Незадовільно – серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		1 – 34	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Стандартизований навчально-методичний комплекс (бібліотека НЮУ імені Ярослава Мудрого) URL: <http://library.nulau.edu.ua/>

7. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Нормативно-правові акти.

1. Конституція України. Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. (Редакція

- від 01.01.2020, підстава – 27-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. URL: http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf
3. Про освіту. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380 (Редакція від 02.04.2020, підстава 540-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Про вищу освіту. Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2014, №37-38, ст.2004 (Редакція від 18.03.2020, підстава 463-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
5. Про затвердження Програми розвитку юридичної освіти на період до 2005 року. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.04.2001 № 344 / Офіційний вісник України від 27.04.2001-2001 р., № 15, стор. 33, стаття 649, код акта 18416/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344-2001-%D0%BF#Text>
6. Про наукову і науково-технічну діяльність. Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2016, № 3, ст.25. (Редакція від 19.04.2020, підстава 114-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
7. Про Національну доктрину розвитку освіти. Указ Президента України від 17.04.2002 № 347/2002 / Офіційний вісник України від 03.05.2002 № 16, стор. 11, стаття 860, код акта 22250/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>
8. Про затвердження Положення про дистанційне навчання. Наказ Міністерства освіти і науки України (МОН) від 25.04.2013 № 466 (Редакція від 21.08.2015, підстава z0923-15). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>

2. Підручники:

1. Автомонов П. П. Дидактика вищої школи: підр. К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. 368 с.
2. Андрущенко В. П. Педагогіка вищої школи: підручник / АПН України; Інститут вищої освіти / В. Г. Кремень (ред.). К.: Педагогічна думка, 2009. 256 с.
3. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи педагогічної техніки: підручн. Харків: ТИТУЛ, 2006. 174 с.

4. Белова Е.К. Методологические основы дидактических технологий: учеб. Харків: НТМТ, 2008. 132 с.
5. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання. 2-ге вид. К.: Центр учбової літератури, 2011. 384 с.
6. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи: підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
7. Городиська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи: тексти лекцій. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014. 307 с.
8. Діденко Н.Г., Гармаш С.А. Методика викладання у вищій школі і Болонський процес: навчально-методичний посібник Донецьк: ДонДУУ, 2009. 147 с.
9. Звонников В.И., Чельшкова М.Б. Контроль качества обучения: компетентностный подход: ученик. Москва: Логос, 2009. 272 с.
10. Зміст і сутність педагогічної діяльності: підручн. / О.Г. Романовський та ін. Харків: НТУ «ХП», 2007. 227 с.
11. Марушкевич А.А., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи: підручник / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Київський університет, 2015. 415 с.
12. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: підручник / Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2017. 498 с.
13. Основи педагогічної техніки: підручн. / О.М. Бандурка, В.О. Тюріна, О.І. Федоренко. Харків: ТИТУЛ, 2006. 174 с.
14. Педагогіка вищої школи: підручн. / В.П. Андрущенко, І.Д. Бех, І.С. Волощук та ін.; за ред.: В.Г. Кремень, В.П. Андрущенко, В.І. Луговий. Київ: Педагогічна думка, 2009. 255 с.
15. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник. 4-е вид. К.: Видавництво «Каравелла», 2014. 360 с.
16. Стефановская Т.А. Технология обучения педагогике в вузе: учеб. Москва: Совершенство, 2010. 267 с.
17. Траверсе Т.М. Психологія викладацької роботи: підручник. К.: Наук.світ, 2009. 269 с.
18. Фокин С.Ю. Преподавание и воспитание в высшей школе: учеб. Москва: Академия, 2013. 215 с.
19. Чернілевський Д.В. Педагогіка вищої школи: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Вінниця: Вид-во ун-ту «Україна», 2008. 407 с.

3. Навчальні посібники:

1. Виноградова В.Є., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: Навч. посіб. К.: «Каравела», 2018. 308 с.
2. Гладуш В.А., Лисенко Г.І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія: навч. посіб. Дніпропетровськ: Акцент, 2014. 416 с.
3. Городиська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи: тексти лекцій. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014. 307 с.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : Навч. посіб. [2-е видання, доповнене]. К. : «Академвидав», 2012. 352 с.
5. Діденко Н.Г., Гармаш С.А. Методика викладання у вищій школі і Болонський процес: навчально-методичний посібник. Донецьк: ДонДУУ, 2009. 147 с.
6. Дьяченко М.И., Кандыбович Л.А., Кандыбович С.Л. Психология высшей школы: уч. пособ. Минск.: Харвест, 2006. 416 с.
7. Інновації у вищій освіті: вітчизняний і зарубіжний досвід: навч. посіб./ І. В. Артьомов, І. П. Студеняк, Й. Й. Головач, А. В. Гусь. Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК», 2015. 360 с. (Серія «Євроінтеграція: український вимір». Вип. 23).
8. Карапузова Н. Д. Основи педагогічної ергономіки : Навч. посіб. / Н. Д. Карапузова, Є. А. Зімниця, В. М. Помогайбо. К. : «Академвидав», 2012. 192 с.
9. Коваль О. Педагогіка та психологія вищої школи: навчально-методичний комплекс / Навчально-методичний посібник. Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2016. 65 с.
10. Коваль О.Є. Основи психології та педагогіки вищої школи (пам'ятка для аспірантів) / Навчально-методичний посібник. Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2013. 90 с.
11. Конспект лекцій з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» / Укладач Маркіна Л. Л. Дніпро ДДУВС, 2016. 70 с.
12. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. 2-е вид., стер. Київ: Знання, 2011. 486 с.
13. Курс лекцій з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» / Укладач Коваль О.Є. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 85 с.
14. Мащенко Н.І. Основи педагогіки і психології вищої школи: курс лекцій. Кременчук, 2006. 272 с.
15. Методологические основы и концепции обучения: учеб. пособ./ Б.Н. Юдин и др. Одесса: Букаев, 2012. 156 с.
16. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії : Навч. посіб. К. : «Академвидав», 2010. 200 с.

17. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки (навчальний посібник) / За заг. ред. академіка О.Г. Мороза. К.: НПУ, 2006. 208 с.
18. Мороз О.Г., Юрченко В.І., Падалко О.С. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посібник для молодих викладачів, аспірантів і майбутніх магістрів. К.: НПУ, 2003. 267 с.
19. Педагогіка вищої школи: в схемах і таблицях: навч.-метод. посіб. для студентів і магістрів ВНЗ / Нац. акад. Нац. гвардії України ; [авт.-уклад] Ю.Б. Мельник. Харків: ХОГОКЗ, 2016. 64 с.
20. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / Вінниц. ін-т конструювання одягу та підприємництва (ВІКОП); [уклад.]: Мізрах А.А., Мізрах І.А. Вид. 2-ге, перероб. та допов. Вінниця : Нілан, 2015. 90, [1] с.
21. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи. Практикум: Навч. посібн. К.: Каравела, 2007. 336 с.
22. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: навч. посіб. для магістрантів і аспірантів. К.: Філ.-студія, 2006. 320 с.
23. Пушкар О.І., Прибиткова Н.І. Педагогіка вищої школи: конспект лекцій / Харк. нац. екон. ун-т. Харків: Вид. ХНЕУ, 2010. 148 с.
24. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
25. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: Навч. посіб. К.: Вища школа, 2004. 335 с.
26. Стражнікова І. В. Педагогіка вищої школи: навч.-метод. посіб. / ДВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника», Каф. педагогіки ім. Богдана Ступарика. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 120 с.
27. Сучасні педагогічні технології: навч.-метод. посіб. / Кам'янець-Подільський держ. ун-т; авт.-уклад. Е. І. Федорчук. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2006. 212 с.
28. Теслюк В. М. Основи педагогічної майстерності : Навчальний посібник / В. М. Теслюк, П. Г. Лузан, Л. М. Шовкун. К. : ДАККіМ, 2010. 244 с.
29. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. 2-е вид., доп. Київ: Академвидав, 2014. 454 с.
30. Чепіль М. Педагогіка вищої школи. Болонський процес: навч.-метод. посіб. для підготов. фахівців ОКР «Магістр» / Дрогобиц. держ. пед. ун-т ім. І. Франка. Дрогобич : РВВ Дрогобиц. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка, 2010. 95 с.
31. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи: навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький (Київ.обл.): Домбровська Я.М., 2018. 280 с.

32. Чайка В. М. Основи дидактики : Навч. посіб. К. : «Академвидав», 2011. 240 с.
33. Черняк С.Г. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Академперіодика, 2014. 230 с.
34. Юрченко В.І., Кудіна В.В. Психологія вищої школи: курс лекцій. К.: КСУ, 2004. 176 с.
35. Яворська Г. Х. Педагогіка для правників: Навч. посіб. К.: Знання, 2004. 335 с.

4. Енциклопедії, словники:

1. Глосарій Європейського простору вищої освіти / авт.-уклад.: І. І. Бабин, В. А. Ликова, І. Г. Павлова, М. В. Яковлева; за заг. ред. О. Я. Чебикіна. Одеса: Видавець М. П. Черкасов, 2011. 212 с.
2. Глоссарий современного образования: термин. сл.-справ. по проблемам соврем. образования / Нар. укр. акад.; под общ. ред. канд. филос. наук Е. Ю. Усик; [сост.: Астахова В. И. и др.]. 2-е изд., перераб. и доп. Харьков: Изд-во НУА, 2014. 531 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник 2-е вид. доп. й виправл. Рівне: Волинські обереги, 2011. 552 с.
4. Довідник з педагогіки та психології: навч. посіб. для викладачів, аспірантів та студ. пед. навч. закладів: в 2 ч. Ч. 1. / О. В. Скрипченко, Т. М. Лисянська, Л. О. Скрипченко. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2002. 216 с.
5. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; голов. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1038 с.
6. Енциклопедія педагогічної освіти України / Авт.-упоряд. В. Болгов; над вид. працювали: Д. Васильчук, О. Денесюк, А. Загоруйко, О. Загребельна. Київ: Українська конфедерація журналістів, Інститут біографічних досліджень, 2010. 371 с.
7. Жилияев І. Б., Чижевський Б. Г. Словник-довідник основних понять та визначень українського освітнього законодавства. Київ: Нора-Друк, 2011. 112 с.
8. Національний освітній глосарій: вища освіта / [авт.-уклад.: І. І. Бабин, Я. Я. Болубаш, А. А. Гармаш та ін.; за ред. Д. В. Табачника, В. Г. Кременя]; М-во освіти і науки України, Нац. акад. пед. наук України. Київ: Плеяди, 2011. 99 с.
9. Педагогіка вищої школи: слов.-довід. для студентів ВНЗ / Класич. приват. ун-т ; [упоряд. О.О. Фунтікова]. 2-ге вид., перероб. та уточн. Запоріжжя: КПУ, 2014. 431 с.

10. Педагогіка вищої школи: хрестоматія / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка ; [упоряд.: В. А. Бугров, А. А. Марушкевич, Є. С. Спіцин]. Київ: Київський університет, 2016. 543 с.
11. Психологічна енциклопедія: А—Я / авт.-упоряд. О. М. Степанов. К.: Академвидав, 2006. 424 с. (Серія «Енциклопедія ерудита»).
12. Психологічний тлумачний словник найсучасніших термінів: близько 3000 слів / В. Б. Шапар, В. О. Олефир, А. С. Куфлієвський, Б. І. Фурманець, В. В. Рютін; Під ред. В. Б. Шапар. Харків: Прапор, 2009. 672 с.
13. Психологія: терміни, поняття, визначення: слов.-довід. / Г. В. Ложкін, І. Я. Коцан, В. А. Бараннік, В. В. Подляшаник; за заг. ред. Г. В. Ложкіна. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. 188 с.
14. Серебрянська І. М. Словник-довідник лексики сфери освіти: національно-європейська ідентичність: навч. посіб. / Сум. держ. ун-т. Суми: Сум. держ. ун-т, 2018. 340 с.
15. Словник-довідник педагогічних і психологічних термінів / В. М. Глазиріна, Т. М. Десятов, А. І. Кузьмінський та ін.; за ред. А. І. Кузьмінського. Черкаси: Вид-во ЧДУ ім. Б. Хмельницького, 2002. 112 с.
16. Сучасний психолого-педагогічний словник / авт. кол. за заг. ред. О. І. Шапран. Переяслав-Хмельницький: Домбровська Я.М., 2016. 473 с.

5. Монографії:

1. Бельмаз Я. М. Професійна підготовка викладачів вищої школи у Великій Британії та США: монографія. Горлівка: ГДПШМ, 2010. 304 с.
2. Бочелюк, В.Й., Завацька Н.Є. Психологічні основи професіоналізації особистості в умовах освітньої взаємодії. Монографія. Луганськ: Видавництво СНУ ім. В.Даля, 2014. 226 с.
3. Дубасенюк О.А. Теорія і практика професійної виховної діяльності педагога: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2005. 368 с.
4. Климова Г.П. Образование в контексте цивилизационного развития: монография. Харьков: Издатель ФЛ-П Вапнярчук М.Н., 2007. 248 с.
5. Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект : монографія. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2009. 307 с.
6. Професіографічний підхід у системі вищої освіти: монографія / колектив авторів, за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во О. О. Євенок, 2019. 328 с.
7. Свідерська Г.М. Психологія чуйності: монографія. Тернопіль: ТНПУ, 2013. 306 с.

8. Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 284 с.
9. Теоретичні та методичні засади управління підготовкою фахівців з педагогіки вищої школи на основі компетентнісного підходу в межах європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу: монографія / З. В. Рябова, І. І. Драч, Н. О. Приходькіна та ін. К.: ТОВ «Альфа-Реклама», 2014. 338 с.
10. Університет у сучасному суспільстві: місія, проблеми, виклики: колективна монографія / Калінічева Г. І. (кер. авт. кол., наук. ред.), Худолей В. Ю., Чікарькова М. Ю. та ін.; за заг. ред. Г. І. Калінічевої; ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая». Чернігів: ЧНТУ, 2019. 252 с.
11. Федірчик Т.Д. Розвиток педагогічного професіоналізму молодого викладача вищої школи (теоретико-методологічний аспект): монографія. Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2015. 448 с.
12. Чернишова Є. Р. Формування кадрового потенціалу навчальних закладів системи післядипломної педагогічної освіти: наук.-практ. основи: монографія / НАПН України, Ун-т менедж. освіти. К.: Педагогічна думка, 2012. 472 с.

6. Статті:

1. Бєсєдіна Л.М., Сторубльов О.І. Педагогічна майстерність, активні методи навчання та методична робота у навчальних закладах: методичний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Логос, 2009. 204 с.
2. Бурак В. Викладач університету: вимоги до особистісних і професійних рис: [творчий викладач. Педагогічна майстерність. Культура мислення, почуттів, поведінки, педагогічного спілкування, самоосвіти викладача] / Вища школа. 2010. № 3-4. С. 11-35.
3. Буяк Б. Б. Світоглядно-філософські засади інтеграції української вищої освіти у європейський освітній простір / Вісн. НТТУ «КПІ». Сер. Філософія. Психологія. Педагогіка. 2015. Вип. 1. С. 23-29.
4. Вища освіта і наука: науково-аналітичний огляд / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Наук. б-ка ім. М. Максимовича, Інформ.-бібліогр. від.; [упоряд.: Т. М. Белоусова, А. В. Козонущенко; за заг. ред. І. І. Тіщенко; наук. ред.: д-р наук з соціальних комунікацій О. О. Сербін]. Київ, 2018. № 4/5 (квітень-травень). 116 с.
5. Горбунова Л. Ключові компетенції у транснаціональному освітньому просторі: визначення та імплементація / Філософія освіти. Philosophy of Education. 2016. № 2 (19). С. 97-117.

6. Драч І. І. Компетентнісна модель майбутнього викладача вищої школи / Гуманітарний вісник. Додаток 1. Вип. 27. Том II (35): Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». К.: Гнозис, 2012. С. 94-102.
7. Кузьмінський А. І., Омеляненко А. І. Становлення професіоналізму педагога вищої школи (У бесідах і роздумах). Черкаси, 2013. 228 с.
8. Лалак Н. Формування професійної компетентності у майбутніх учителів як психолого-педагогічна проблема / Рідна шк. 2009. № 5/6. С. 17-20.
9. Мазур Н. Зміст професійної культури викладача вищої школи / Рідна шк. 2007. № 4. С.12-14.
10. Морозов В. Педагогічний процес як просвітництво і дослідницька діяльність / Вища освіта України. 2013. № 1. С. 28-39.
11. Рогожа М., Курбатов С. Місія університету в західноєвропейській культурі / Філософія освіти. Philosophy of Education. 2017. № 2 (21). С. 29-45.
12. Управління освітою / за наук. ред. В. П. Беха. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. 546 с.

7. Інтернет-ресурси:

1. Аніщенко О. В., Яковець Н.І.
3. Бібліотека ім.В.И.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Бухнієва О. А. Організація підготовки аспірантів щодо опанування основ педагогічного професіоналізму викладача вищої школи / Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Сер.: Педагогіка. 2010. Т. 144, Вип. 131. С. 28-32. URL: file:///C:/Users/U2ser/Downloads/Npchduped_2010_144_131_7.pdf
5. Дичківська І.М. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21

P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.

6. Нісімчук А. С. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=0&S21STR= та ін. Педагогічна

технологія: підручник для підготовки бакалаврів / Акад. пед. наук України, Від-ня педагогіки і психології вищ. шк. Київ: Четверта хвиля, 2003. 163 с.

7. Нісімчук А. С. та ін. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Сучасні педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Видавничий центр «Просвіта»: Пошуково-вид. агентство «Книга Пам'яті України», 2000. 365 с.

8. Прокопенко І.Ф., Євдокимов В.І. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Педагогічні технології: навч. посібник / АПН України, Харківський національний педагогічний ун-т ім. Г.С.Сковороди. Харків: Колегіум, 2005. 224 с.

9. Професіограма викладача вищої школи та шляхи її реалізації. URL: <http://www.psyh.kiev.ua/>

10. Сазоненко Г. С. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Педагогічні технології: [підручник]. Київ: Шкільний світ, 2009. 128 с.

11. Сафонова Н. М. Місія вищої школи України у сучасному контексті / Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2017. № 1(231). С. 100-104. URL: <http://dspace.snu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/1875/1/100-104.pdf>

12. Смолюк І. О. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Педагогічні технології: дослідження соціально-особистісного аспекту. Луцьк: Вежа, 1999. 293 с.

13. Харченко С. Я. та ін. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=

1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Соціально-педагогічні технології: навч.-метод. посібник / Науково-дослідний центр проблем соціальної педагогіки та соціальної роботи АПН України і Луганського національного педагогічного ун-ту ім. Тараса Шевченка. Луганськ : Альма-матер, 2005. 552 с.

14. Чепіль М., Дудник Н. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Педагогічні технології: навч. посібник / Дрогобицький держ. педагогічний ун-т ім. Івана Франка. Дрогобич: РВВ Дрогобицького держ. пед. ун-ту ім. І.Франка, 2009. 242 с.

15. Якса Н. В. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Педагогічні теорії, системи й технології. Загальні основи педагогіки, дидактика, теорія виховання: курс лекцій / Житомирський держ. ун-т ім. Івана Франка. 2-ге вид., доп. і переробл. Житомир, 2005. 251 с.